

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 31 maja 2017 roku w sprawie z powództwa E. Z. i J. Z. przeciwko M. K., sygn. akt I C 1431/16, Sąd Rejonowy w Pabianicach: 1) zasądził od pozwanego M. K. solidarnie na rzecz powodów: E. Z. i J. Z. kwotę 8.947,96 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 4 stycznia 2007r. do dnia 31 grudnia 2015r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz kwotę 480 złotych tytułem zwrotu części kosztów procesu; 2) oddalił powództwo w pozostałej części; 2) przyznał adwokatowi M. Ż. kwotę 2.952 złote tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu i nakazał wypłacenie tej kwoty z wydatków budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Pabianicach.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając orzeczenie w zakresie punktu 2.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak dostatecznej analizy materiału dowodowego wynikającego z przesłuchania powoda J. Z. i co za tym idzie pominięcie w ustaleniach faktycznych okoliczności, że pozwany M. K. w okresie zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki, a także po wejściu w życie przepisów o maksymalnej wysokości odsetek wynikających z czynności prawnej, trudnił się zawodowo działalnością lombardowo – pożyczkową. Powyższa okoliczność, w świetle zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, uzasadnia wyprowadzenie wniosku, iż pozwanemu musiała być znana nowelizacja kodeksu cywilnego w zakresie przepisów o odsetkach i że mimo to w czasie 7 miesięcy spłaty ustalonych w umowie odsetek kapitałowych nie żądał on w żaden sposób ich zmniejszenia lub odpowiedniego rozliczenia do wysokości odsetek maksymalnych,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 359 § 2¹ i 2² k.c. oraz art. 58 § 1 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że skonstruowane przez ustawodawcę przepisy o maksymalnej wysokości odsetek wynikających z czynności prawnej, które weszły w życie z dniem 20 lutego 2006 roku, znajdują zastosowanie w przedmiotowym stanie faktycznym, mimo że nie zachodziły ku temu podstawy, bowiem umowa pożyczki między stronami dokonana została w dniu 3 stycznia 2006 roku. W konsekwencji nie mogło to doprowadzić do nieważności bezwzględnej przedmiotowej czynności prawnej w zakresie postępowania umownego, dotyczącego wysokości odsetek kapitałowych w wymiarze 5 % w stosunku miesięcznym, i to przy przyjęciu skutku ex nunc,

- art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.2005.157.1316), co za tym idzie błędna uznanie, że w ustalonym stanie faktycznym do umowy pożyczki zawartej przez strony w dniu 3 stycznia 2016 roku zastosowanie znajdują przepisy o maksymalnej wysokości odsetek wynikających z czynności prawnej, mimo że przepis przejściowy ustawy, która wprowadziła te przepisy do obrotu prawnego, stanowi wprost, że całość znowelizowanej regulacji znajduje zastosowanie jedynie do czynności prawnych dokonanych po wejściu w życie tego aktu prawnego.

W oparciu o wskazane zarzuty powodowie wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 1.083,04 zł ponad dotychczas zasądzoną kwotę 8.947,96 zł, wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia 4 stycznia 2007 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie z art. 481 k.c. za okres od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, przyznanie od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanym w postępowaniu apelacyjnym przez adwokata ustanowionego z urzędu, w wypadku nieuwzględnienia apelacji w jakiegokolwiek jej części skarżący wnieśli o

zastosowanie przez Sąd II instancji zasady słuszności i na podstawie art. 102 k.p.c. o nieobciążanie powodów kosztami postępowania apelacyjnego w ogóle.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zakwestionowania prawidłowości ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego i w pełni je podzielił.

Niezasadnym jest zarzut naruszenia przepisu art. 233 k.p.c..

Zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Przywołany przepis statuuje zasadę swobodnej oceny dowodów, która stanowi jeden z przejawów niezawisłości sędziowskiej. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem sądu jest dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie sądu, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Wobec tego dla skuteczności zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. nie jest wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. Skarżący powinien przy tym wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im taką moc przyznając (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925).

Sąd Okręgowy podziela przedstawione powyżej poglądy stanowiące ugruntowany dorobek judykatury.

Konfrontując ich treść ze stanowiskiem skarżących należało uznać, że zarzuty stawiane zaskarżonemu rozstrzygnięciu nie mogą być uznane za zasadne, albowiem powodowie nie wykazali, ażeby Sąd pierwszej instancji przekroczył wyznaczone w treści art. 233 § 1 k.p.c. ramy swobodnej oceny dowodów. Natomiast kwestia pomięcia w ustaleniach faktycznych okoliczności, że pozwany w okresie zawarcia umowy pożyczki, a także po wejściu w życie przepisów o maksymalnej wysokości odsetek wynikających z czynności prawnej trudnił się zawodowo działalnością lombardowo – pożyczkową nie ma istotnego znaczenia w sprawie. Ocena zastrzeżenia odsetek w wysokości sprzecznej z przepisami prawa, jest niezależna od świadomości pożyczkobiorcy.

Pozostałe zarzuty naruszenia prawa materialnego tj. art. 359 § 2¹ i 2² k.c. oraz art. 58 § 1 k.c., art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.2005.157.1316)

w istocie sprowadzają się do zakwestionowania stwierdzenia nieważności postanowienia umowy pożyczki w zakresie odsetek wysokości 5 % w stosunku miesięcznym przekraczających wysokość odsetek maksymalnych.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym apelację za trafne uznaje te wypowiedzi judykatury, które wskazują, iż nawet jeśli w czasie zawierania umowy nie obowiązywały przepisy ograniczające maksymalną stopę odsetkową, to treść nowego art. 359 § 2¹ KC może stanowić przesłankę dokonywanej w toku procesu oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronie swobodzie kształtowania treści stosunku prawnego, czy też nie (tak SN w wyroku z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie sygn. akt IV CSK 320/07; podobnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 lipca 2008 r. w sprawie sygn. akt IV CSK 81/08). Zgodnie z treścią art. 359 § 2¹ KC (w brzmieniu obowiązującym od dnia 20 lutego 2006 roku do 31.12.2016 roku) maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Przepis art. 359 § 2¹ k.c. odnosi się do każdego rodzaju odsetek, których wysokość zostaje określona w umowie. Powyższego przepisu nie można wyłączyć ani ograniczyć drogą czynności prawnej stron, co wynika wprost z treści art. 359 § 2³ k.c. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - VI Wydział Cywilny z dnia 9 czerwca 2015 r., VI ACa 1132/14, L.).

Stopa kredytu lombardowego NBP w 2006 r i do 26 kwietnia 2007 roku r. wahała się od 5,50 % do 5,75 % w stosunku rocznym. W przekonaniu Sądu Okręgowego, w oparciu o to kryterium, a także przy uwzględnieniu wysokiego ryzyka transakcji i realiów obrotu gospodarczego w dacie zawierania umowy za zgodne z przepisem art. 353¹ k.c. należałoby uznać zastrzeżenie kapitałowych odsetek umownych na poziomie nie przekraczającym czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP (odsetki maksymalne) w stosunku rocznym.

Reasumując Sąd Rejonowy zatem prawidłowo w toku procesu, w sytuacji ukształtowanych przez strony warunków umowy z dnia 3 stycznia 2006 roku przewidującej odsetki kapitałowe na poziomie 5 % w stosunku miesięcznym, wziął po uwagę ograniczenie swobody stron w tym zakresie, wynikającej z obowiązującej od dnia 20 lutego 2006 roku regulacji zawartej w art. 359 § 2¹ i 2² k.c. przewidującej odsetki maksymalne i zakaz lichwy.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Pabianicach na rzecz adwokata M. Ż. kwotę 221,40 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym. Jej wysokość została ustalona odpowiednio do § 8 pkt 2 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r (Dz.U. z 2016 r, poz. 1716). Jest to wynagrodzenie równe 50% stawki minimalnej (180 zł) powiększone o stawkę VAT, tj. stanowiącą kwotę 20,70 złotych.